

več veljati, kot narodnost. Drugi vsaktere umazane popevke in povedke zbirajo in menijo, de bisere pogina obvarujejo, ko s tacimi smerkovimi rečmi bravce pitajo, in spet poštene žalijo in zoper domorodno prizadevanje dražijo. Dosti jih je, ki povsod in vedno kričijo: „Narodnost, narodnost!“ in bi ga na meh oderli, ko bi mogli, kdor ni njih misli, sicer pa povsod, kjer le morejo, svoje umazane usta, ostudno življenje, sovraštvo do sv. vere, do njeniga poglavarja, njenih služabnikov razodevajo. Koliko de taki domorodni reči škodvajo, ni treba razodevati, ker vsak pametn človek je njih domorodnih pridig sit, samo de take možake vidi ali od njih sliši, in z nepoštenimi domorodnimi vekači se mnogim pošteno domorodstvo samo pristudi, kar se vé de je milovanja vredno. Pametni človek vse po pameti dela, in vé dolžnosti zverstiti in ločiti, ki jih imamo do Bogá, deržave in domačije. Kdor je pa nevernik, rovár ali svinjár v svojim življenji, naj se tudi v domorodstvo ne vtika: on bo več skazil kot koristil.“ — „Lepa je ljubezen do svojega naroda, skerb za ohranitev in olikovanje njegove častiljive besede, prizadevanje za njegov časni blagor sploh: še kej vse lepši pa je ljubezen do svete vere, in vse blagši je skerb za njeno spolnovanje in ohranitev; priserčno pa je to, de se oboje da skleniti in se prav lepo strinja, ako narodno prizadevanje v pravi meri ostane (str. 156).“

„Vošimo k novimu letu, de bi se stari keršanski pozdrav: „Hvaljen bodi Jezus Kristus! obnovil, in pridenemo še nektere pomešane vošila na pr.: Božjim in cerkvenim zapovedim, de bi jih vsi Slovenci radi in veseli spolnovali . . . Naglavnim greham, de bi se vsim glave poterle . . . Ljubljani, de bi dobila gojilnico za zanemarjene otroke in fantaline. Kumu in Triglavu, de bi stara prijatla ostala. Grintovcu, de bi vse v svoje brezne in dupline sprejel in zmlinčil, kar je na Krajskim grintoviga . . . Peresam za pohujšljive spise, de bi se jim černilo posušilo . . . Zgodnji Danici, de bi v novim letu tri tavžent bravcov in tristo pisavcov imela. Bravcam in pisavcam Zg. Danice, de bi jim Bog z dušnimi in telesnimi dobrotami prav obilno nadomestil trud in krajcarje, ki jih za njo dajo itd.“

Pod naslovom „Zamurček Jožek Krajski“ opisuje zeló ljubeznjivo življenje in dogodbe ranjkega (str. 39—107 in 52 l. 1861). Učenci na šolskih praznikih — kako bi bilo duhovnim gospodom ž njimi ravnati — nekatere iskrice (str. 146) in: Zvezdice za pomoč zanemariencam in rokodelskim učencam. Kakošen konec so imeli preganjavci papežev (iz Armonie str. 155—178). Razgovor med kmečkim klobukam in gosposko suknjo — o vedenju pred cerkvijo, v cerkvi pred sv. R. Telesom. „Ogled in Razgled“ je obilnejši in mičnejši. — „Časniki in dnevnikarji imajo razločne namene, poganjajo se eni za kake posvetne koristi in osnove, ki so jim nar ljubši in občinstvu, vladi, domovini v prid; drugi se pertijo zoper pravico in resnico in so bolj ali manj očitni sovražniki sv. Cerkve, pravnih vlad in občinskiga reda; pravi cerkveni listi delajo za dušni blagor vernikov. Naša Zgodnja Danica je darovana Bogú, pravi veri in lepimu življenju, časnimu in večnimu blagru vernih katoličanov, kakor je znano (str. 206).“ —

15. *Večni mesec za žive in za mertve.* Spisal L. Jeran. V Ljubljani 1860. 12. str. 61. — II. 1863 (nekoliko predelan in pomnožen; tvarina in osnova cf. Donin: Ewiger Monat).

Kaj se zahteva vse od učitelja.

Dandanes se je užé mnogo govorilo in ravno tako pisarilo ne samo pri nas, temveč tudi drugdej, kaj naj učitelj vse vé in zna, kaj naj se naučí za svoje službovanje, da bode dober, vzgleden in tudi za ta stan sposoben. Ali se pa učitelj pripravlja za ta stan? —

To se vé, da se, in sicer v pripravnici. Kaj pa se učí, kaj zahtevajo tam, da postane učitelj? — Nedavno sem čítal, da se pouk na gimnaziji ne dá s pripravniškim poukom meriti, to je v jednako vrsto staviti. No, to tudi ne bom trdil, vendar pa je resnica, (česar sem se sam prepričal) da se razun grščine in latinščine učijo v pripravnici vse predmete gimnazije in še dokaj več, pa ne puhlo, temveč temeljito, takó, da bi se pač smeli z onimi v jednako vrsto staviti. Zakaj se vadi to? — Najbrže zato, ker mora učitelj biti ne vsega- (— kar ni mogoče —), ampak veliko-veden, če tudi bode marsikaj pridobljenega v teh letih, kasneje položil na najoddalnejša predala ter pustil tam zaprašiti se in zastareti. Zató bi bilo pač koristno in dobro, da bi bilo več praktičnega na pripravnici, to je več potrebnega za njegovo kasnejše delovanje.

Ni pa še dovolj, da se pripravnik izvežba v teh védah; treba mu je postati tudi razumen sadjerejec, poljedelec itd., da poučuje posebno na deželi v teh predmetih, ker to se od njega zahteva, da v šoli in sploh ljudstvo o tem poučuje.

Tudi se učitelj vadi raznega rokodelstva, zakaj to potrebuje ljudstvo, in kar je ljudstvu treba, to moraš tudi ti znati, da ga poučiš; to se torej od tebe zahteva. Dandanes se izurjajo učitelji užé v tem, vendar še ni to občna zahteva.

Pa, ako bi bilo samo to znanje užé zadosti! Le prosi za službo, kjer bi radi učitelja-orglavca, in če ti nisi to, istinito nisi na prvem mestu priporočen. Tedàj je tudi ta zahteva pri učitelju, da zna orgljati. — Pa naj pustim za zdaj te zahteve, katerih je še dokaj in jih bode gotovo s časoma še več ter poročam slednjic še o eni za nas jako važni a zeló žalostni zahtevi. Kakó se neki ta glasi?! — Le poslušaj jo, dragi čitatelj: Postavno se zahteva od tebe, mili tovariš, da ti s 400 gld. na leto prirediš sebe in svojo družino. Kako? — to je le tebi mar, drugim nič, ker ti pravijo „stánu primerno“ pri takó pičlej plači. Kaj ne, da je to krasna in zanimiva zahteva, katero nam postava nalaga, ki pravi, da naj ima učitelj najmanj toliko plačila, da sebe in družino svojemu stánu **primerno** preživi. Na višjem mestu se je to primerno preživljenje zmerilo s 400 gld., reci: štiri sto gld. na leto. Kaj nima vsak rokodelec večje plače, kot učitelj, kateri mora toliko let svoje mladosti v šolah presedeti in hlače trgati in kasneje zopet v učilnicah takó prijetni in zdravi vzduh sopsti? Ali mar menite, da se s tako ubornimi plačami v našem stanu lahko živi? Mar smo se še premalo učili, da nam je to plačilo v kazen? Ali nam bode še kake zahteve nakladali, ali moramo postati čeló „universal genie?“ —

Jaz bi rekel, da je pač teh zahtev užé zadosti, da smete zdaj tudi vi nam eno privoščiti, ker vesten učitelj, kakoršen mora pač vsak biti, bode gotovo vse tudi praviloma izpolnjeval; vežbal in uril se bode še nadalje, kjer in kakor mu bode mogoče, in, ako mu čas dopušča, bode gotovo tudi sam si nove zahteve — za ljudstvo koristne — predpisaval in zvrševal. Le delajte na to, da bode sebe in svoje lahko preživel, da mu ne bode treba boriti se za vsakdanji kruh s tako skrbjo, potem mu bode gotovo več časa ostajalo za prosti pouk domačega ljudstva.

Torej cenjeni poslanci, spominjajte se našega stanú o vsakej priliki in ne pošiljajte nam samo sladkih in vabljivih besed; kaj nam pomagajo sleduje, dokler še ni čin izgotovljen; podpirajte i naše prošnje, in tudi vi enkrat zahtevajte, — ter ne štedite ravno pri našem stanu takó, — da se nam dá. česar prosimo, ker i drugi od nas mnogo zahtevajo. Gotovo vam bomo vsi iz srca hvaležni za to — dobro končano — delo.